

ПАПАСЦІ НІТКАЙ У ВУШКА ІГОЛКІ

Як пад Мінскам «Уладароў сяла» выбіралі

Мінула пятніца ў Дукораўскім маёнтку, што пад Мінскам, прайшла святочна, з песнямі ды гульнямі. Не бяда, што было хмурнавата ды халаднавата, добрым гаспадарам у любое надвор'е не сорамна запрасіць гасцей у хату. А паглядзець на падворках удзельнікаў рэспубліканскага конкурсу «Уладар сяла» сапраўды было на што: шэсць маладых сем'яў ужо даказалі, што яны найлепшыя ў сваёй вобласці і ў фінале таксама спаць у шапку не збірліся. Загадзя развучылі песні і танцы, нагатавалі прысмакаў па адмысловых рэцэптах, апранулі святочныя ўборы. Зрэшты, судзі конкурс таксама падрыхтаваліся і прапанавалі канкурсантам запрэгчы каня, нарыхтаваць драў і выпрабаваць сябе ў «вясковай эстафеце».

Конкурс «Вітаем па-беларуску» адкрыў нумар Аляксандра і Таццяны Салатаў з Мінскай вобласці. Сямейная пара зрабіла двух галубкоў адметнай рысай свайго выступлення. Пра свой звычайны дзень гаспадары расказалі ў жартаўлівай песні. «Жабу размалівалі, а да столі не дасталі», — чаго толькі не нагледзіцца бацькі, калі ў сям'і падростаюць гарэзлівыя дачушкі-блізнятки. Сяргей і Юлія Адамовічы з Віцебскай вобласці расчувалі глядачоў гісторыяй кахання. Рамантычны верш-аповед, пра чулы позірк адзін на аднаго — відаць, у гэтых маладзёнаў адно сэрца на дваіх. Шматдзетная сям'я Людмілы і Дзмітрыя Улогаў з Брэсцкай вобласці ўразаіла

ся «дробнымі справамі»: жанчыны забівалі цвікі, мужчыны прышывалі гузікі. Рукі ў гаспадароў паспелі замёрзнуць у халоднай вадзе, а тут трэба папасці ніткаю ў вушка іголки. Не дзіва, што для дужай палавіны гэты конкурс аказаўся такім складаным. Апошні этап — данесці сваю выбранніцу да става на руках і вярнуцца назад, трымаючыся за рукі — падаецца, быў самым прыёмным!

Апошнім заданнем для ўдзельнікаў стала стварэнне абярэгаў. Упершыню за гісторыю конкурсу гаспадары прымерылі на сябе ролю старажытнага каваля: у кузні разам з майстрам яны чаканілі манетку для сямейнай скарбокі. Потым гаспадар і гаспадыня завіталі да майстра-свечніка. Тут да дзейства далучыліся нават дзеткі: дапамагалі бацькамі качаць свечку з тонкай васковай пласцінкі, а потым шчодра ўпрыгожвалі выраб бліскаўкамі. Залацістае парушынне заставалася не толькі на свечцы, але і на руках, так што ў канкурсантаў на гэтым этапе яны сапраўды былі залатымі. — Васковая свечка заўсёды была сімвалам чысціні, — дзеліцца гі-

ведамі па гісторыі ўласнага краю. Пра тое, як жывецца на слыннай Альшанскай зямлі, распавялі Насця і Саша Сінкевічы. Бацькам Алегу і Вользе нават не давялося падказаваць маленькім артыстам, што яшчэ цікавага трэба расказаць глядачам. Пара Пятра і Кацярыны Чабатар з Магілёўскай вобласці на сцэне з'явілася з калыскай. Маленькая Эльвіра нарадзілася ўсяго два месяцы таму і пакуль дачушка-немаўля адказна спала за ўсю сям'ю, бацькі і старэйшыя сястрычкі спявалі жартаўлівыя прыпеўкі, якім жа будзе іх сямейнае жыццё праз сорак гадоў. Майстрамі на ўсе рукі аказаліся Сяргей і Людміла Свардловы з Гомельскай вобласці. Дзень конкурсу якраз прыпаў на імяніны Сяргея, таму да гасцей сям'я выйшла «прыбранымі, нібы пані». Праўда адносіны да працы ў пары зусім не панскія: гаспадар сваімі рукамі сабраў для сямейных патрэб трактар, дома можа ўсё адрамантаваць; гаспадыня шые, вяжа, вышывае, пры гэтым паспявае танцаваць і спяваць, захоўваць сямейныя традыцыі.

Пераможцаў павіншаваў Першы сакратар ЦК БРСМ Андрэй БЕЛЯКОЎ.

добра падрыхтаваліся. Асабліва ўразілі жанчыны, якія распрагалі каня так жа спрытна, як і мужчыны. Магу сказаць, што ўсе канкурсанты стараліся, штрафных балаў амаль не было. На плячоўцы, дзе трэба нарыхтоўваць дровы, свае правілы. Удзельнікі на хуткасць пілілі бярвёно на тры роўныя кавалкі, а потым гаспадар павінен быў раскалоць цурбалак на паленцы, а гаспадыня — склаці іх у дрымотню. Сапраўдныя жарсці чакалі глядачоў на апошнім і самым складаным конкурсе «Вясковая эстафета». Спачатку гаспадары саборнічалі, хто хутчэй наносіць вады ў бочку. Не кожны дзень убачыш, як мужчыны навыперадкі бягуць да стаўка з вёдрамі на каромысле. Потым за справу браліся гаспадыні. Жанчынам трэба было сабраць гародніну — бульбу, моркву, цыбулю — у асобныя вёдры, пры гэтым нічога не прапусціць і не пераблытаць. А потым пара разам займала-

торыяй прафесіі свечачны майстар Валянціна Марчанка. — Лічылася, што яе святло беражэ хату ад ліха. Самае галоўнае — рабіць гэты абярэг разам, з любоўю і паразумнем адно да аднаго. Я вельмі рада была бачыць, што бацькам у рабоце дапамагалі дзеткі. Спадзяюся, што лютая справа будзе вырашацца ў гэтых сем'ях гэтак жа лёгка. Вызначыць найлепшага з шасці сямей аказалася для журы складанай задачай. Трэцяя месца заняла пара Алега і Вольгі Сінкевічаў. Другую прыступку ганаровага звання заваявала сям'я Аляксандра і Таццяны Салата. А пераможцамі і сапраўднымі «Уладарамі сяла-2016» сталі Юлія і Сяргей Адамовічы. Акрамя пачэснага звання ўдзельнікаў конкурсу, усе фіналісты атрымалі ганаровыя дыплумы і грашовую прэмію ў памеры 80 базавых велічынь, а таксама каштоўныя падарункі. **Рагнеда ЮРГЕЛЬ.** yurgel@zviazda.by Мінск — Пухавіцкі раён — Мінск.

■ Руплівым гаспадарам

«СЛОЕНЫ ПІРОГ» ДЛЯ КАВУНА

Праводзім работу над памылкамі з тымі агароднікамі, якія рашыліся на вырошчванне паласатых ягад

Паверце, на Беларусі цалкам рэальна займець іх на сваім участку, прычым нават такія, што пацягнуць кілаграмаў на дзесяць. Вось толькі трэба ведаць некаторыя сакрэты.

— Кавуны прасцей вырошчваць, чым агуркі, — упэўнены загадчык лабараторыі аграхіміі і харчавання раслін Інстытута агародніцтва Мячаслаў СЦЯПУРА. — Так, агуркі за сезон трэба збіраць разоў 17, а кавуны адзін-два. Калі расліна атрымлівала добрае харчаванне, яна можа даваць 2-3 плады буйных памераў. Акрамя таго, беларуская прадукцыя атрымліваецца лепшая, чым заваяная.

У аграгасце «Багамазы двор», што ў вёсцы Навасёлкі Петрыкаўскага раёна, кавуны пачалі вырошчваць ужо ў 2011 годзе.

Адна справа, калі на наш стол трапляе свежая прадукцыя, іншая — калі яе везлі 3-за свету. У час падарожжа плады пачынаюць расходвацца цукры на фарміраванне насення. Акрамя таго, каб кавуны не сапсаваліся ў дарозе, іх збіраюць недаспелымі. Не дзіва, што па цукровасці беларускія кавуны могуць нават выйграваць у астраханскіх.

Заўважым, што культура гэта для нашых зямель не такое ўжо дзіва, яе садзілі яшчэ да вайны. А ў 1946 годзе пытанні, звязаныя з вырошчваннем на Беларусі кавуноў і дынь, разглядаліся нават на пленуме ЦК КПБ. Дарэчы, у той час кавуноў у нас збірлі па 45—48 тон з гектара. І гэта пры тым, што ні плёнкі, ні ранніх гіبرىдаў тады не было. Але агароднікам трэба ведаць такое правіла: не рэальна атрымаць добры паласаты ўраджай, калі не папрацаваць з глебай.

— У Беларусі дастаткова святла і цяпла для вырошчвання кавуноў. А вось глебы ў нас бедныя. Напрыклад, кавуны ў Расіі, ва Украіне растуць на высокаўрадлівых глебах, на чарназёмах, поймах рэк. Таму «дачныя» людзі, якія гэта не ўлічваюць і не ўносяць угнаенні, не могуць вырасціць кавуны, — тлумачыць вучоны. — У інстытуце мы распрацавалі сістэму харчавання для гэтай культуры (дарэчы, да нас яе ніхто не правдмуваў, у паўднёвых краінах, дзе высокая ўрадлівасць глебы, яна непатрэбная). І калі прытрымлівацца тэхналогіі, ураджай можна атрымаць нават на бедных глебах. Як чалавеку неабходна збалансаванае харчаванне, так і расліна.

Пад кавуны трэба ўносіць мікраэlementы, вясной яны будуць комплексныя: азот, фосфар, калій. Паласатые ягады каштоўныя тым, што ўтрымліваюць шмат магнію. Натуральна, гэтай расліне вельмі неабходны падкормкі такім элементам. Але рыхтаваць глебу пад будучы паласаты ўраджай трэба з восені. Беларускія вучоны ўзнялі пытанне пра тое, што пад кавуны трэба абавязкова вагнаваць глебу.

— Нідзе не было інфармацыі, што гэта трэба рабіць для вырошчвання кавуноў, — расказвае вучоны, — звычайна так рыхтуюць глебу пад капустаў, сталовыя буракі, шматгадовыя травы. Я вырашыў рызыкнуць і рызыка апраўдалася. Дарэчы, калі мы вырошчваем расаду, уносім жа мел, даламітку, чаму гэта не даваць раслінам, якім па 30—40 дзён? У нашай краіне глебы кіслыя, і на такой зямлі карысныя элементы не будуць працаваць. Калі расліна не атрымае патрэбнае сілкаванне, яна не сфарміруе свой «шкілет», не набярэ зялёную масу. Нашы лёгкія глебы мала ўтрымліваюць такіх элементаў, як цынк, жалеза, марганец — іх таксама трэба ўносіць.

Безумоўна, неабходна гэтай расліне і арганіка — перагной ці гной, які напалову разлажыўся. Уносіць трэба 2 разы — восенню і вясной. І не толькі для таго, каб падкарміць расліну, але і каб засцерагчы ад засух. Як правіла, на Беларусі землі з нізкай вільгацямістасцю, а пры такім унясенні перагною глеба атрымліваецца як слоены пірог, у якім пасля ападкаў затрымліваецца вада.

Каб атрымаць ураджай, нельга забывацца і на падкормкі, іх можа быць 3-5 за сезон. Так, высадзілі расаду, і, каб даць старт расліне, можна «прапанаваць» каліевую селетру ці нітрат калію. Не забывайцеся на «магній сернакіслы» ці «магній сульфат». Пры пазакарэнных падкормках Мячаслаў Сцяпура раіць дадаваць такі прэпарат, як «Нанаплант». Дарэчы, ён будзе карысным і пры палівах расліны пад карань.

Другое правіла пры вырошчванні кавуноў — абарона ад шкоднікаў. Чалавек любіць паласатые ягады, а насякомы яшчэ больш. І шмат хто гатовы аб'есці салодкія карэнчыкі на расліне — драцянікі, хрушчы, каларадскія жукі, дынная і растковая мухі... Адзін са спосабаў абароны — абмакнуць камяк з карэнчыкамі ў баўтушку з гліны, каравяку і інсектыцыду. І не забудзьцеся пасля яго крыху падсушыць — атрымаецца своеасабліва мяжа, якую шкодніку не пераадолець. Таксама можна лінуць раствор з сістэмным прэпаратам (кантактавы не падыйдзе, бо расліна яго не ўсмокча і ён не трапіць да дробных карэнчыкаў) на сцяблінку, каб ён пайшоў да каранёвай сістэмы.

— Часам у інтэрнэце агароднікі могуць прачытаць парады нахталт таго, што трэба шукаць для пасадкі месцы, дзе няма драцяніка. А дзе вы знойдзеце такую зямлю? — разважае вучоны. — Гэты шкоднік жыве ўсюды, асабліва там, дзе ёсць злакавыя культуры, газонныя травы. Трэба прытрымлівацца тэхналогіі, не абароніце расліну — не здзіўляйцеся, што яна не расце, а можа, і падсыхае, вяне. І не спадзявайцеся, што «праскочыце», шкоднікаў у кавуна вельмі многа і трэба абавязкова ад іх абараняцца.

Кавуны лепш вырошчваць расадамі. Ёсць, канешне, і безрасадны спосаб, але ён больш затратны. Пакуль расліна вырасце — шмат пойдзе на абарону яе ад насякомых і пустазелля. Прычым такія расліны трэба абараняць ад птушак, якія могуць падзяўбаць маладыя парасткі. Насамрэч, расліны ім не патрэбныя — яны палюць за лічынкамі, што пад імі хаваюцца.

А яшчэ кавуны не растуць, калі не ўгадаецца з сортам. Беларускія вучоныя выпрабавалі насенне расійскіх, польскіх, галандскіх кавуноў. Найлепш сябе паказалі галандскія гіبرىды, а вось сарты з Расіі ў нашых умовах даюць ураджай ў 2 разы меншыя. Найлепшымі ж для вырошчвання на Беларусі з'яўляюцца сарты «Раманза», «Топ-ган» і «Аганэк».

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ. dziazdiu@zviazda.by